

колелата от караваните им. Но националното чувство у циганите е все още живо. В Чехословакия се сформират организации, които настояват за правата си, временно прекършени.*

На Запад, след края на Втората световна война циганската общност е по-малобройна и продължава чергарския си начин на живот. Но точно там условията са благоприятни за създаване на първата международна циганска организация. Началото се поставя с комитет, наречен *Comité International Tzigane*, който бил основан в Париж от Ванко Руда. Той организира първия ромски конгрес в Лондон през 1971 г., където се полагат основите на международния Ромски съюз (*Romani Union*). Този съюз, ръководен и доминиран от роми от Източна Европа (преди всичко Югославия), организира три свои конгреса на Запад. На четвъртия конгрес във Варшава през 1991 г., поради започналите политически промени в Източна Европа, за първи път се появяват и делегати на страни, които дотогава не са били включени в международното ромско движение (Румъния, Съветския съюз, Албания).

Идеята за *Романестан* – родна земя на циганите – се заражда в Полша през 30-те години под влияние на ционисткото движение. След 1945 г. тя вече не е разглеждана толкова сериозно, въпреки че много интелектуалци подкрепят връзката с „родината“ Индия. В Чандигарх (Пенджаб) се провеждат два фестивала, на които са поканени цигани интелектуалци и музиканти от Европа. Някои пишещи цигани използват в поезията си думи на хинди или на санскрит.

С падането на тоталитарните режими в Източна Европа се роди свободата за сформирание на независими организации. Новите възможности за пътуване в страните от Източна Европа позволиха провеждането на международни цигански фестивали, например в Братислава и в Горжов, паралелно с конференции. Различни нови вестници се появиха с бързината, с която никнат кафенетата по улиците. Циганите, които никога не са забравяли напълно как да търгуват на частно, бяха сред първите, създали свой собствен малък бизнес. Възникнаха обаче негативни настроения срещу тях в определени среди. Пътят към установяването на капитализма не

* Цялостната оценка на Доналд Кенрик за държавната политика в страните от социалистическия блок в Източна Европа е твърде опростена и еднозначна. Процесите тук са много по-сложни, променящи се в различни периоди, доста различаващи се в отделните страни, и често пъти с противоречиви резултати. – Бел. ред.